УКРАЇНА/РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ: Сексуальне та ґендерно-зумовлене насильство в контексті повномасштабного вторгнення РФ в Україну

Незалежна міжнародна комісія з розслідування щодо України

Червень 2026

Розслідування

Комісія розслідувала:

238 випадків сексуального та ґендерно-зумовленого насильства

108 цивільних осіб *переважно жінок* під час обшуків окупованих населених пунктів

130 затриманих осіб *переважно чоловіків* включно з військовополоненими

Про випадки сексуального насильства часто не повідомляють, тому повний масштаб цих злочинів неможливо встановити.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

- **Російська влада вчинила воєнні злочини сексуального насильства, включно зі зґвалтуваннями, які часто прирівнювалися до катувань.**
- **Російська влада також вчинила численні порушення прав людини.**
- **Під час обшуків населених пунктів на окупованих територіях України та у місцях утримання під вартою.**
- **Розслідування охопило 9 окупованих регіонів України та 11 регіонів Російської Федерації.**

Тимчасове місце утримання, де було вчинено зґвалтування. Листопад 2022 року, м. Ізюм, Харківська область.
Джерело: Незалежна міжнародна комісія ООН з розслідування щодо України (НМКРУ).

Жертви

- **Жінки та чоловіки, дівчата та хлопці**
- **Цивільні особи та військовополонені**
- **Вік від 4 до 84 років**
- **Багато жертв також зазнали інших порушень та злочинів**
- **Членів сімей, включно з дітьми, змушували бути свідками злочинів**

Виконавці

- **Збройні сили Російської Федерації**
- **Федеральна служба безпеки РФ**
- **Федеральна служба виконання покарань РФ**
- **Інші російські органи влади**

МЕТОДОЛОГІЯ

125 інтерв'ю з жертвами, свідками та родичами

226 медичних документів, фото, відео та результатів судово-експертних досліджень

91 матеріал від міжнародних та неурядових організацій і журналістів-розслідувачів

24 інтерв'ю з дезертирами з російської армії та колишнім представником російської влади

Ключові принципи роботи Комісії:

- **Незалежність та неупередженість**
- **Принцип «Не нашкодь» та підхід, орієнтований на постраждалих**
- **Врахування віку та гендерних особливостей**
- **Конфіденційність**

Створено: 1 червня 2026 року Створено: ІСДСС/ГРІБ/УВКПЛ Джерело: НМКРУ Контакт: coi-ukraine@un.org standup4humanrights.org

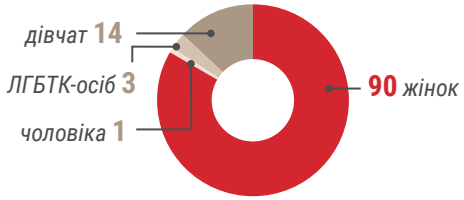
УКРАЇНА/РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ: Сексуальне насильство, включно зі зґвалтуванням, вчинене російськими органами влади в населених пунктах, які вони окупували в Україні

Незалежна міжнародна комісія з розслідування щодо України

Червень 2026

Комісія розслідувала випадки щодо:

108 осіб

- **Вчинялися під час вторгнення до житлових будинків або після затримання потерпілих у помешканнях**
- **Переважно спрямовані проти жінок і дівчат**
- **Вік потерпілих становив від 4 до 84 років**

Зґвалтування та групове зґвалтування

Сексуальне насильство

Сексуальне рабство

Примусове оголення

- Часто вчинялися повторно
- Одним або кількома виконавцями
- У деяких випадках протягом тривалих періодів часу

Сексуальне насильство вчинялося разом з іншими порушеннями та злочинами:

- **Цілеспрямовані дії проти потерпілих:** умисне вбивство, катування, жорстоке поводження, посягання на особисту гідність, незаконне позбавлення волі
  - *Акти насильства включали:* постріли, побиття, удушення, нанесення порізів, завдання опіків, а також погрози насильством
- **Цілеспрямовані дії проти членів родин:** умисне вбивство, катування, жорстоке поводження, незаконне позбавлення волі.
- Членів родин, включно з дітьми, змушували бути свідками сексуального насильства

Фактори вразливості потерпілих:

- Жінки часто перебували самі вдома
- Не мали засобів або можливості втекти в безпечне місце
- Жінки літнього віку
- Дівчата
- Жінки з дітьми або вагітні

> ***І в той момент я усвідомила, що мене як людину просто знищили. Я просто хотіла померти. Я відчувала, ніби моє тіло стає брудним."***
>
> *— 21-річна жінка, зґвалтована у власній квартирі*

Місця розслідуваних інцидентів

- **75 населених пунктів у 8 регіонах України, окуповані Росією**

Назви та позначення, використані на цій карті, не означають офіційного схвалення або визнання Організацією Об'єднаних Націй.

> ***Я була постійно налякана. Я забула, що таке нормальний сон. […] Я не знаю, як дивитися людям в очі. Більшість мешканців села були моїми учнями. Як я можу дивитися їм в очі? Це такий сором."***
>
> *— 84-річна жінка, зґвалтована у власному будинку*

Створено: 1 червня 2026 року Створено: ІСДСС/ГРІБ/УВКПЛ Джерело: НМКРУ Контакт: coi-ukraine@un.org standup4humanrights.org

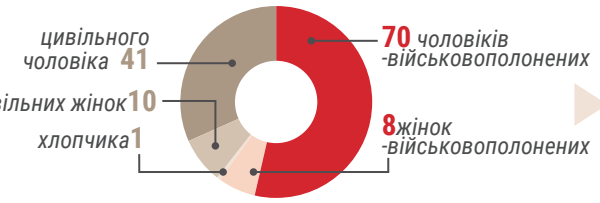
УКРАЇНА/РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ: Сексуальне насильство як форма катування, застосовуване російською владою під час тримання під вартою

Незалежна міжнародна комісія з розслідування щодо України

Червень 2026

Комісія розслідувала випадки щодо:

130 [осіб]

- **Злочини відбувалися під час утримання в імпровізованих або офіційних місцях несвободи**
- **Основними жертвами були чоловіки**
- **Вік жертв від 17 до 58 років**

Зґвалтування, у тому числі із застосуванням предметів

Наприклад: гумові кийки, держак лопати, ручка для письма

Насильницькі дії щодо геніталій

кастрація, ураження електричним струмом, побиття, опіки, тракція статевих органі

Принизливі та інвазивні обшуки тіла

Примусове оголення під час ходьби, бігу, стрибків, лежання, стояння навколішки чи присідань

в тому числі за умов низьких температур, із застосуванням побиття або ураження електричним струмом

Спроби зґвалтування та погрози сексуальним насильством

- Дії часто вчиняються повторно
- Одним або кількома виконавцями
- З метою отримання інформації або зізнань, примусу до співпраці, покарання, залякування або приниження

Сексуальне насильство вчинялося разом з іншими порушеннями та злочинами:

- **Цілеспрямовані дії проти жертв:** умисне вбивство, катування, жорстоке поводження, депортація та переміщення, примусова праця, посягання на особисту гідність, незаконне позбавлення волі, нелюдські умови утримання
  - *Акти насильства включали:* постріли, побиття, ураження електричним струмом, опіки, удушення, підвішування за руки
- **Цілеспрямовані дії проти членів родин:** катування, незаконне позбавлення волі

Фактори вразливості потерпілих:

- Сексуальне насильство систематично застосовується як форма катування щодо чоловіків, які утримуються під вартою.
- Жінки, які перебувають у місцях несвободи, стикаються з обмеженим доступом до води, туалетів і засобів менструальної гігієни, що призводить до інфекцій та проблем із репродуктивним здоров'ям.

> ***Я тобі все відіб'ю, щоб ти більше не міг мати дітей."***
>
> *— Російський охоронець у тюрмі, звертаючись до 48-річного українського військовополоненого під час нанесення ударів по геніталіях*

Місця розслідуваних інцидентів

- **42 місця несвободи у 9 регіонах України, окупованих Росією, а також у 11 регіонах Російської Федерації**

> ***Мене наче сексуально домагалися, це було принизливо. Він не проводив огляд, а торкався мене, насолоджуючись."***
>
> *— 24-річна українська військовополонена, описуючи огляд тіла російським підрозділом спеціального призначення після наказу повністю роздягнутися*

Створено: 1 червня 2026 року Створено: ІСДСС/ГРІБ/УВКПЛ Джерело: НМКРУ Контакт: coi-ukraine@un.org standup4humanrights.org

УКРАЇНА/РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ: Наслідки сексуального та ґендерно зумовленого насильства в контексті повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну

Незалежна міжнародна комісія з розслідування щодо України

Червень 2026

НАСЛІДКИ ДЛЯ ЖЕРТВ

Сексуальне насильство призвело до довготривалих серйозних наслідків для жертв.

> ***Це нестерпно боляче – знову і знову переживати той день, біль завжди зі мною. Люди кажуть, що час лікує… це неправда. Я не можу нормально спати, маю серйозні психічні та фізичні проблеми. Я постійно думаю про те, що могла б зробити інакше, щоб уникнути всього цього."***
>
> *– 42-річна жінка, зґвалтована в приміщенні військової адміністрації*

ФІЗИЧНІ НАСЛІДКИ

- Пошкодження органів і болі
- Захворювання, що передаються статевим шляхом
- Викидні
- Небажані вагітності
- Порушення репродуктивного здоров'я

ПСИХОЛОГІЧНА ТРАВМА

- Депресія та тривожність
- Сором
- Страх
- Самозвинувачення
- Суїцидальні думки

ІНШІ НАСЛІДКИ ТА ВИКЛИКИ

> ***Я хочу зустрітися зі своїми катами та вимагати пояснень за їхнє насильство, подивитися їм в очі й запитати, чому вони все це з нами зробили."***
>
> *– 33-річний чоловік, який зазнав зґвалтування як форми катування під час утримання під вартою*

- Загрози особистій безпеці
- Стигматизація
- Руйнування сімейних відносин і соціальних зв'язків
- Культура мовчання, пов'язана зі страхом, ґендерними стереотипами та соціальною ізоляцією
- Небажання звертатися по медичну допомогу та іншу підтримку, а також повідомляти про випадки
- Непропорційний вплив на жінок через економічну нерівність та сімейні обов'язки
- Вимушене переміщення
- Втрата житла та доходу
- Переривання освіти для дівчат
- Обмежений доступ до послуг підтримки та реабілітації

ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

- Офіс Генерального прокурора України наразі задокументував сотні випадків сексуального насильства у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну.
- Комісії не відомо про судові переслідування з боку російських органів влади щодо випадків сексуального насильства.
- Судова та позасудова відповідальність є невід'ємною складовою процесу відновлення.
- Забезпечення судової відповідальності на національному чи міжнародному рівнях: встановлення осіб, відповідальних за вчинення злочинів, та притягнення до відповідальності виконавців і їхніх командирів з метою подолання безкарності.
- Позасудова відповідальність: заходи, спрямовані на встановлення істини, відшкодування шкоди та гарантії неповторення.

Створено: 1 червня 2026 року Створено: ІСДСС/ГРІБ/УВКПЛ Джерело: НМКРУ Контакт: coi-ukraine@un.org standup4humanrights.org